

TEADUSTE AKADEEMIA EMAKEELE SELTS

Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn, Eesti
reg. nr 80075963
e-post es@eki.ee, tel 644 9331
www.emakeeleselts.ee

EMAKEELE SELTSI 91. TEGEVUSAASTA (2010)

Üritused

I. Konverentsid, keelepäevad, ettekandekoosolekud

1. Konverentsid

Emakeele Selts korraldas 2010. aastal kaks konverentsi, ettekandeid esitati kokku 25.

28. juunil toimus Tartus traditsiooniline J. V. Veskile pühendatud keelekonverents. XLIII Veski päeva „Keelekontaktid ja eesti keele grammatika” kavast oli viis ettekannet. Avaettekande „Keelekontaktid ja eesti keele grammatika” pidas Lembit Vaba. Jüri Viikberg pidas ettekande teemal „Saksa keelest eesti keeles”. Helle Metslang kõneles teemal „Grammatikamuutuste sammud ja hüpped”. Enn Veldi ettekanne oli teemal „Inglise laenudest eesti keeles Euroopa kontekstis”. Martin Ehala ettekanne oli teemal „Keelekontakt veebis: näiteid varieerumisest sihitise kasutamisel”.

Traditsiooniline üliõpilaskonverents, millega Emakeele Selts tähistas ühtlasi Euroopa keelte päeva, toimus 24. septembril Tartu Ülikoolis. Oma keeleuurimistödest rääkisid Tallinna ja Tartu ülikooli bakalaureuse- ja magistriõppe üliõpilased ning gümnaasiumiõpilased, kes pidasid kokku 14 ettekannet. Ettekanded olid teema järgi jagatud nelja ossa: hääldus, grammatika, keele rakendamine ning vestluse keel.

Emakeele Selts aitas 13. märtsil Stockholmis Eesti Majas korraldada ka väliskonverentsi teemal „Raamat, lugemisoskus ja nende mõju meile ja meie lastele”. Ettekandeid oli kokku 6: Maria Jürimäe Tartu Ülikooli haldusuuringute ja õppekavaarenduse keskusest pidas ettekande teemal „Lugemise algus”, Helin Puksand Tallinna Ülikoolist kõneles teemal „Teismelised ja lugemine”, kirjanik Leelo Tungal esines ettekandega „Lastest ja suurtest, muinasjuttudest ja elust”, luuletaja Contra rääkis luuleraamatute rollist lugemisvaras, endine eesti keele õpetaja Stockholmi Eesti Koolis Anne-Mari Asker-Badersten rääkis lugema õppimisest ja õpetamisest Rootsis ning Kadi Lukanenok Eesti Lugemisühingust tutvustas ühingu 2010. aasta tegevusi.

2. Kõnekoosolekud, väliskeelepäevad ja keelepäevad Eesti koolides

Emakeele Selts korraldas 2010. aastal 8 kõnekoosolekut, 7 väliskeelepäeva ja 5 keelepäeva Eesti koolides. Ettekandeid esitati kokku 68.

Kaheksal kõnekoosolekul (kolm Tallinnas ja viis Tartus) peeti 25 ettekannet, mis tutvustasid teoreetilisi ja rakenduslikke suundumusi Eesti keeleteaduses ning eesti keele uurimisel. 11. märtsil esinesid teemal „Sissevaateid eesti keelde slaavi keelte vaatevinklist” Jelena Kallas ja Peter Kehayov. 29. aprillil esines Tartu Ülikooli suulise eesti keele rühm koosseisus Tiit Hennoste, Kirsi Laanesoo ja Krista Strandson. 27. mail Hella Keema, Mari Musta ja Salme Nigoli mälestuseks peetud kõnekoosolekul esinesid Piret Norvik, Mari Mets ja Inge Käsi. 12. oktoobril esinesid ettekannetega teemal „Eesti verb indoeuroopa taustal” Petar Kehayov ja Virve Vihman, Jelena Kallas ning Irina Külmoja. Teemal „Eesti keeleprofiilist” kõnelesid 14. detsembril Tõnu Tender, Maie Soll ja Kristi Mere.

Emakeele Seltsi pidulikul kõnekoosolekul 26. märtsil Tartu Ülikooli ajaloo muuseumi valges saalis pidasid ettekanded Mati Erelt, Kristiina Ross ja Helle Metslang. Ühtlasi avati näitus „90 aastat Emakeele Seltsi” (koostanud Mati Erelt, Jüri Viikberg). Seltsi 90. tegevusaasta (2009) aruande esitas teadussekretär Annika Hussar.

Väljaspool Eestit peeti haridus- ja teadusministeeriumi ning kohapealsete eesti seltside kaaskorraldusel 7 keelepäeva (Ukrainas Aleksandrovkas, Hamburgis, Göteborgis, Brüsselis, Petseris, Kopenhaagenis, Peterburis). Peale ettekannete toimus 12. septembril Aleksandrovkas ka Amandus Adamsoni mälestustahvli avamine, kus kõneles Jaak Viller. Aasta viimasel väliskeelepäeval Peterburis esitleti Jüri Valge koostatud raamatut „Keelekosti kodumaalt. Kümme aastat Peterburi keelepäevi”.

Ettekandeid peeti eesti keele uutest sõnadest, võõrsõnavarast, eesnimedest, kehakeelest, fraseoloogiast, väljarännanute keelest, keele omandamisest, eesti keele ja eestikeelse suhtluse võrdlusest muude keeltega, eesti keele õppevarast, uuemast eesti kirjandusest jne. Tavapäraselt on ettekannete hulka kuulunud ka ülevaade Eesti keelepoliitikast. Kokku peeti väliskeelepäevadel 23 ettekannet.

21. aprillil toimus Väike-Maarjas Wiedemanni keeleauhinna keelepäev. 2010. aasta laureaadi Ain Kaalepi ettekannet jälgiti videosalvestustelt. Ain Kaalepi nimipuu istutas keeletammikusse Mati Hint.

Koolides toimus 5 keelepäeva kokku 15 ettekandega, igas õppeasutuses peeti kolm ettekannet. Juuru Gümnaasiumis kõneldi keele muutumisest, Muhu Põhikoolis keele mitmekesisusest, Uulu Põhikoolis teemal „Kuidas keel kõneleb?”, Kärkla Ühisgümnaasiumis keeleõppest, Narva Eesti Gümnaasiumis lingvistikast ja sõnaraamatutest.

II. Muu tegevus

Emakeele Selts osales keeleteoauhinna konkursi läbiviimisel: tegi kandidaatide eelvaliku, aitas korraldada lõpuüritust. 2009. aasta keeleteo auhind anti emakeelepäeval, 14. märtsil Külli Laose, Reene Leasi ja Evi Vesiku koostatud Kihnu aabitsale „Aabets”.

29. juunil toimus Emakeele Seltsi aastaraamatu toimetuskolleegiumi ja toimetuse ning seltsi juhatuse ühisseminar, kus arutati aastaraamatu staatuse tõstmise ja rahvusvahelistumise küsimusi. On algatatud aastaraamatu artiklitele DOI-indeksite lisamine ning veebis ja andmebaasides kajastamise laiendamine.

17. novembril külastas Emakeele Seltsi president Toomas Hendrik Ilves.

President Toomas Hendrik Ilvese väljakuulutatud sõnavõistluse töörühmas osales Emakeele Seltsi esimees Helle Metslang.

Valmisid Häädemeeste murde tekstivalimiku (Eevi Ross, Helju Kaal) ning F. J. Wiedemanni grammatika tõlke (Heli Laanekask) käsikiri.

2009. aastal trükitud vaatmikesari (eesti, vene, prantsuse, inglise, saksa keeles) jõudis ESi kodulehele, kust kõigil soovijail on võimalik see endale alla laadida.

III. Kirjastamine

Trükis on 2010. aastal ilmunud

- Emakeele Seltsi aastaraamat 55 (2009). Peatoimetaja Mati Erelt, toimetaja Tiiu Erelt. Teaduste Akadeemia Kirjastus. Tallinn 2010. 288 lk;
- keeleajakiri Oma Keel nr 1, 108 lk;
- keeleajakiri Oma Keel nr 2, 119 lk;
- Keelekosti kodumaalt. Kümme aastat Peterburi keelepäevi. Artiklid keelepäevade korraldamisest ja ettekannetest, kümnenda keelepäeva ettekannete teesid. Koostanud ja toimetanud Jüri Valge. Eesti Keele Sihtasutus 2010. 186 lk.

IV. Raamatukogu

Emakeele Seltsi raamatukogu täienes 2010. aastal 78 trükisega, mis on saadud vahetuse, annetuse või ostu teel. Raamatukogus on arvel 6203 inventeeritud trükist.

Raamatukogu hoiab ja juhatab Helju Kaal. Jätkus raamatukogu andmete kättesaadavaks tegemine raamatukogudevahelise andmebaasi ESTER kaudu.

V. Keeleainestiku kogumine

Koostöös Eesti Keele Instituudiga jätkub uute sõnade kogumine Emakeele Seltsi sõnakogu koduleheküljel. Edaspidi on kavas keeleainestikku veelgi aktiivsemalt koguda.

VI. Keeletoimkond

Emakeele Seltsi keeletoimkonna vanem on alates 26. märtsist 2010 kaheks aastaks Krista Kerge. Keeletoimkonda kuuluvad Reili Argus, Külli Habicht, Reet Kasik, Katrin Kern, Einar Kraut, Helika Mäekivi, Urve Pirso, Peeter Päll, Maire Raadik ja Tiit-Rein Viitso.

2010. aastal pidas keeletoimkond 3 istungit, neist ühe meili teel. Täpsustati mõnede keelte ja rahvaste nimetusi ning arutleti keeletoimkonna edasist tööd puudutavate põhimõtete ja tegevussuundade üle. Arutluse all olid ka õigekeelsusotsuste tõhusama levitamise küsimused. Toimkond andis ÕSi koostajatele mitmeid ühtlustamissoovitusi. Arutati ka mitmesuguseid ortograafia- ja morfoloogiaküsimusi ning eesti keele lõpueksamite ja ELi tekstide tõlkimisega seonduvaid probleeme.

VII. Annetused

2010. aastal tegid Emakeele Seltsile annetuse Krista Kerge 575 kr ja Salme Rajamets 250 kr.

VIII. Liikmeskond

2010. aasta algul kuulus Emakeele Seltsi 341 tegev- ja 8 auliiget, 31. detsembri 2010 seisuga 343 tegevliiget ja 10 auliiget: Mati Hint, Helju Kaal, Uno Liivaku, Viivi Maanso, Helmi Neetar, Valdek Pall, Huno Rätsep, Ülo Tedre, Ellen Uuspõld ja Tiit-Rein Viitso. Tegevliikmetest valiti auliikmeteks Mati Hint ja Helju Kaal.

Tegevusaasta jooksul võeti vastu 15 uut tegevliiget: Anu Vane, Mihhail Kremez, Gao Jingyi, Hanna Sinijärv, Helen Kõrgesaar, Anni Jürine, Helin Puksand, Annika Valdmets, Triinu Laar, Maria Jürimäe, Nele Reimann-Truija, Piret Vahtra, Kadri Sõrmus, Aili Künstler ja Katrin Aava.

Omal soovil kustutati seltsi liikmete hulgast 2 tegevliiget.

Surma läbi lahkus 2010. aastal 9 tegevliiget: Ellen Hagel † 07.01.10; Kaljo Põllu

† 23.03.10; Maimo Kristian † 17.09.10; Heldur Niit † 21.10.10; Ellen Liiv † 22.12.10; Ilse Lehiste † 25.12.10; Katalin Mokány († 2010); Sándor Mokány († 2010); Marju Sarv † 10.12.10.

IX. Juhatus

Seltsi juhatusse kuuluvad esimees Helle Metslang, abiesimehed Karl Pajusalu ja Jüri Viikberg ning liikmed Mati Erelt, Asta Õim, Annika Kilgi ja Jüri Valge.

Seltsi juhatus käis 2010. aastal koos seitse korda, sh üks kord arutleti e-posti teel.

X. Töötajad

Teadussekretärina töötas kuni 31. detsembrini Annika Hussar. Alates 1. jaanuarist 2011 on selles ametis Killu Paldrok. Raamatukogu juhatajana töötab Helju Kaal ning raamatupidajana töövõtulepingu alusel Viivika Vajak. Seltsi kodulehekülge kujundab Maria-Maren Sepper.

XI. Üldiseloostus

Emakeele Seltsi tegevusaasta on olnud ettevõtmisterohke. On korraldatud konverentse, kõnekoosolekuid, väliskeelepäevi, jätkunud on keeleajakirja ja aastaraamatu väljaandmine. 2010. aastal peeti Emakeele Seltsi üritustel 93 ettekannet.

2006. aastast esindab Emakeele Seltsi juhatus Eesti Keele Instituudi teadusnõukogus Karl Pajusalu. Wiedemanni keeleauhinna komisjonis esindab seltsi Helle Metslang. Seltsi juhatuse liikmed Karl Pajusalu, Mati Erelt, Jüri Viikberg ja Jüri Valge on jätkuvalt osalenud Eesti Keelenõukogu töös.

Rahaliselt oli 2010. aasta Emakeele Seltsile soodne. Teaduste Akadeemia tegevustoetus on küll vähenenud, kuid seltsi tegevusi (väljaannete ettevalmistamist,

publitseerimist ja taseme tõstmist, keelepäevade jm keeleürituste korraldamist, keeleteoimkonna tegevust) on toetanud Haridus- ja Teadusministeerium.